

Cal Temple (Aiguaviva, el Gironès)

J. M. NOLLA I J. CASAS

Al costat occidental de cal Temple, una extraordinària masia antiga que havia format part de les possessions de la comanda d'Aiguaviva, de l'ordre militar dels templers, dalt d'una elevació prominent que domina el Pla de Girona i a redós del vell camí de Vic (fig. 1), es conserven les restes prou notables encara, d'una tomba monumental romana obrada en *opus caementicium*. És un bloc imponent de ciment romà de planta rectangular, de 3'50 m per 4'15 m, que s'eleva, en el punt més ben conservat, uns 3 m per damunt del nivell actual del sòl (fig. 2). Va ser bastit de cop amb la tècnica de l'encofrat i es factible i fàcil observar les diferents morterades, unes sobre les altres. És de color molt fosc, gris molt negre, idèntic a la Torratxa (*supra*) del qual es troba només a poc menys de 2 quilòmetres de distància, cap al nord, en línia recta, en haver-se utilitzat com a component bàsic pedra tosca d'origen volcànic que sovinteja en altres llocs del terme municipal d'Aiguaviva. Externament hauria anat recobert d'un arrebossat de calç, pintat, on s'haurien pogut crear motllures i altres elements ornamentals que s'han perdut del tot. S'observa, des del migdia, una mena de receptacle interior buit, molt rebaixat per la degradació i l'exposició a la intempèrie, que hauria estat el *loculus*, el lloc on s'hauria situat l'urna cinerària amb les restes del difunt allí sepultat (fig. 3). No sembla factible que hi hagués hagut altres deposicions. En aquest cas, estaríem davant d'una tomba notable d'un únic individu, semblantment a la Torre dels Moros de Lloret de Mar (*supra*), tot i no saber, en aquest cas, si hauria tingut una edícula closa o oberta. Estaríem davant d'un monument en forma de torre, d'una alçada probable a l'entorn dels 10/12 m, visible des de molt lluny, d'un propietari rural la vil·la del qual, no localitzada, caldria cercar en les immediacions, potser sota dels murs de cal Temple. En aquesta ocasió, el difunt hauria cercat un lloc especialment indicat del *fundus*, enlairat, dominant i al costat d'un camí important que es localitzaria a migdia, tal com assenyala amb claredat, la disposició del *loculus*, que ens defineix la frontalitat buscada de l'edifici i on s'hauria col·locat l'epitafi, per edificar un *monumentum* que havia de preservar la memòria del difunt pels segles dels segles. No hi ha indicis de

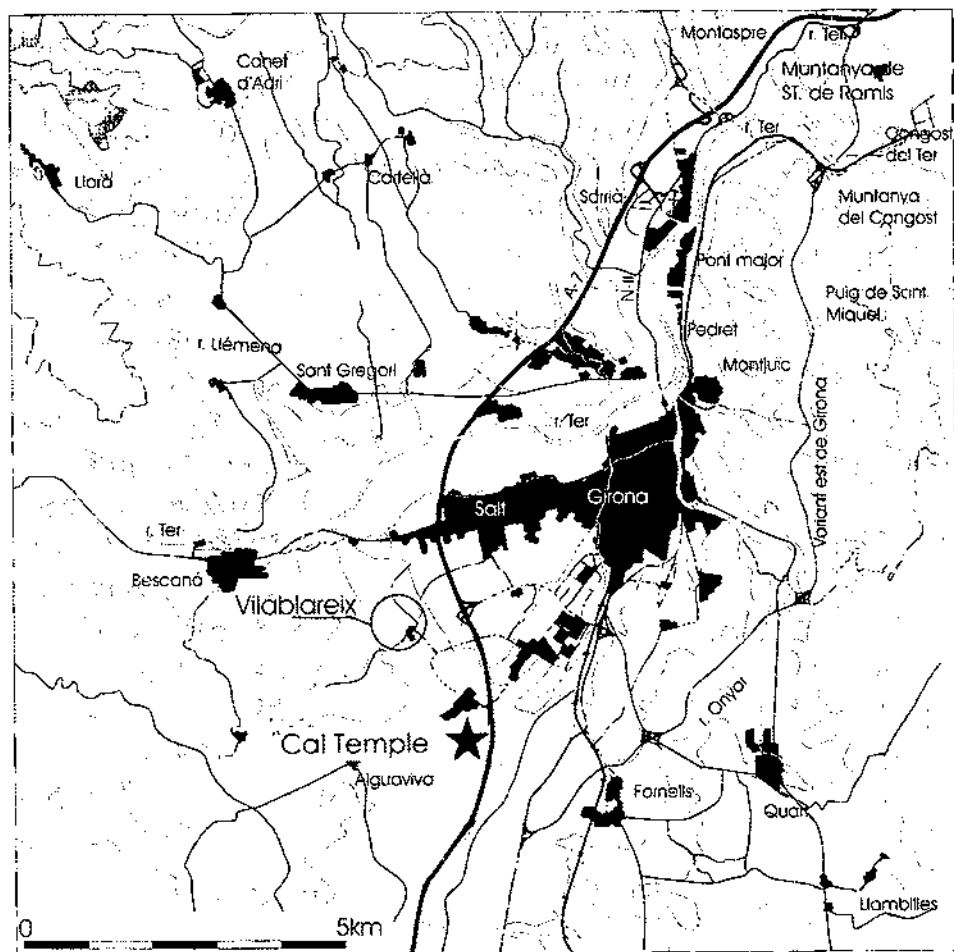

Figura 1. Cal Temple. Situació general.

l'existència d'una necròpoli al seu entorn però, recordem-ho, mai ningú, que en tinguem constància, hi ha fet excavacions. S'ha datat, sense altres raons que una suposada semblança amb la Torratxa de Vilablareix, en la segona meitat del segle II o primera del III (Cid, 1954, 79-80; Nolla i Casas, 1984, 161; Sanmartí, 1984, 129-130). Tractant-se d'un sepulcre monumental que havia de preservar una tomba d'incineració i per les semblances orgàniques i tipològiques amb la Torre dels Moros de Lloret, cal rebaixar la cronologia al segle I, potser, dins del terç central. Podria haver tingut, com a més probable, un coronament piramidal o a doble vessant. Tal com va

Figura 2. Cal Temple. Vista general del monument des del sud-oest.

passar, també, amb la Torratxa, Riuró i Cufí van localitzar l'any 1947, a l'entorn del monument funerari, evidències fermes d'un forn romà de terrissa (Riuró, 1995, 94 i 99), un model que es va repetint manta vegada i que ens informa millor que cap altra cosa, de les característiques del *fundus* d'un gran senyor, que cerca l'autarquia a tot nivell i on és grat i adequat enterrar-se.

Figura 3. Cal Temple. Detall del loculus de l'urna cinerària.